

فرهنگ جامع فرش یادواره

دانشنامه ایران (فارسی انجلیبی)

استاد
رسام عرب زاده (ابوالفتح لطیفی)

همزمانند طرح و نقاش: اکبر مهدی نی

به همراه آورده بانی از

نویسنده: احمد دانشگر

استاد
محمود فرخچیان

شابک: ۷-۲۱-۸۷۱۵-۹۶۴-۹۷۸

به نام خدا

نظریه هنرمند گرانقدر استاد محمود فرشچیان

پیرامون کتاب

فرهنگ جامع فرش یادواره (دانشنامه ایران)
مساعی محقق دوست ارجمند جناب آقای احمد
دانشگر در فراهم آوردن کتابی چنین جامع و
کامل در مورد فرش ایران بسی ستودنی و
تحسین انگیز است.

موفقیت روز افزون ایشان را که نشانه ای از
علاقمندی و عشق به فرهنگ غنی ایرانی آرزو دارم.
با بهترین آرزوها محمود فرشچیان
مؤسسه چاپ و انتشارات یادواره اسدی
افتخار چاپ کتاب فرهنگ جامع فرش یادواره
(دانشنامه ایران) را به استادان و هنرمندان و
پیش کسوتان هنر تقدیم می دارد.

در ضمن کتاب فوق فقط متن و تصاویر قدیمی
در سال ۱۳۷۷ منتشر شده و چون ۱۵ سال از چاپ
آن می گذرد و حدود ۸۰ صفحه تصویر رنگی جدید
به آن اضافه شده .

از طراح تصاویر استاد اکبر مهدی ئی کمال تشکر
را دارم. خادم شما: رحیم اسدی

۱۳۹۰

متن دستخط استاد رسام عرب زاده

هنرمند معاصر

اوبا ماست

جمله حیرانند سرگردان عشق

ای عجب این عشق سرگردان کیست

کردار بیار و دور گفتار مگرد

چون کرده شود کار گویند که کرد

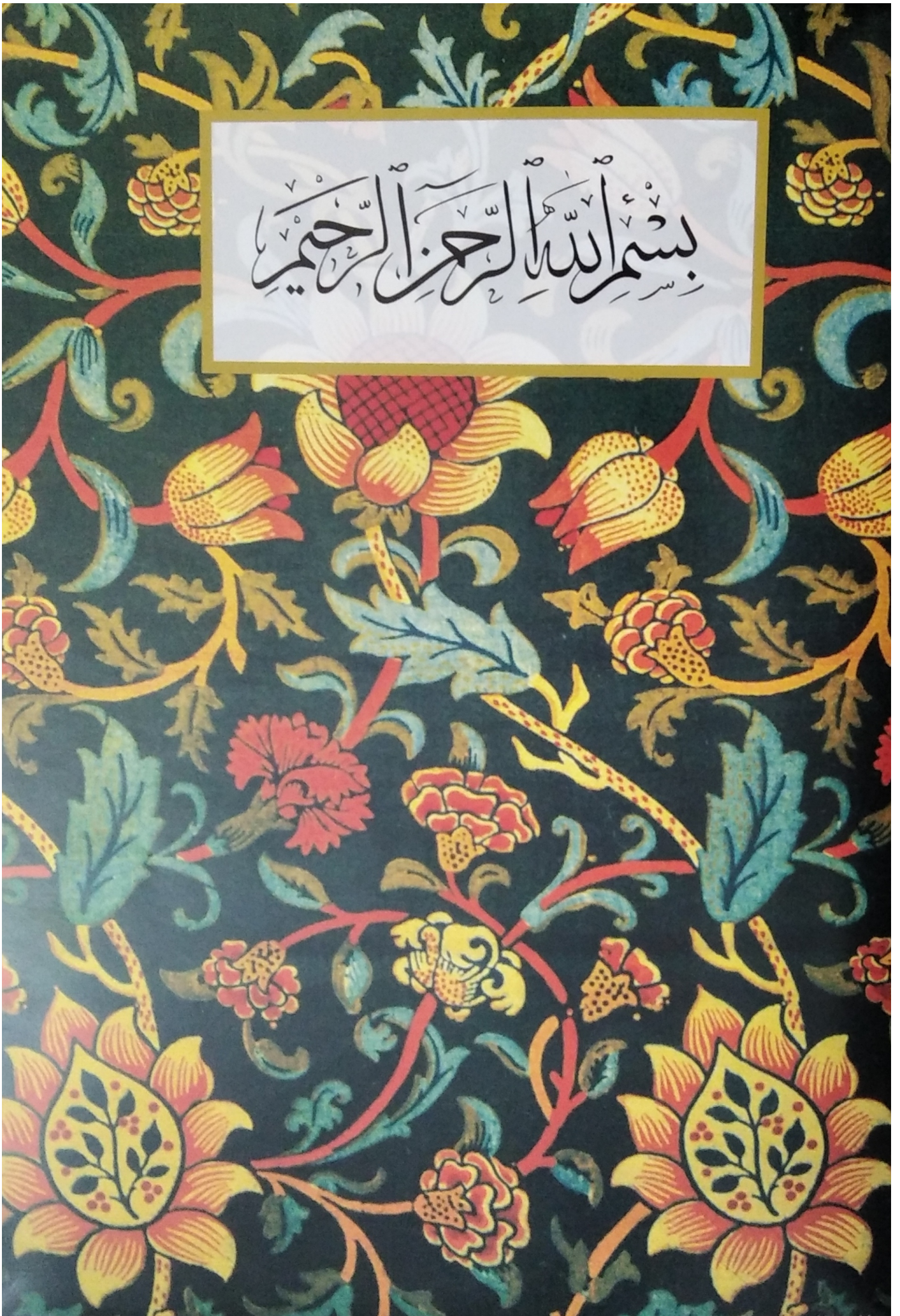
به کتاب فرهنگ جامع فرش یادواره (دانشنامه
ایران) و مؤلف آن آقای احمد دانشگر تقدیم
می گردد.

مؤلف از جمله در کار فرهنگ و هنر از غیرتمندانی
است، دوست دار هنر فرش از سرزمین پربرکت
ایران که عمر گرانبهای خویش را صرف تدوین
چنین فرهنگی جامع و مفید وارجمند نموده و در
این راه از بذل هر گونه کوشش و جدیت فروگذار
ننموده است.

قرائت این کتاب برای کلیه دست اندرکاران فرش
مفید خواهد بود.

رسام عرب زاده

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فرهنگ جامع فرش یادواره

(دانشنامه ایران)

جلد اول

فارسی-انگلیسی

نویسنده: احمد دانشگر

به همراه آورده‌هایی از

استاد

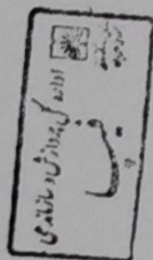
محمود فرشچیان

استاد

رسام عرب زاده (ابوالفتح لطیفی)

هنرمند طرح و نقاش: اکبر مهدی‌نی

شماره کتابشناسی ملی	978-964-8715-21-7 :
عنوان و نام پدیدآور	۳۳۷۹۰۸۹ :
مشخصات نشر	فرهنگ جامع فرش یادواره (دانشنامه ایران) / نویسنده احمد دانشگر؛ به همراه آورده‌هایی از محمود فرشچیان، رسام عرب‌زاده؛ هنرمند طراح و نقاش اکبر مهدی‌تی. تهران: موسسه چاپ و انتشارات یادواره اسدی ... ، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۶۲۸، [۲۵] ص. تصویر: مصور، نقشه: ۲۹×۲۲ سم.
یادداشت	ناشر همکار انتشارات برگ زرین، منادی، ثامن‌الائمه، زهره.
موضوع	قالی و قالی‌بافی -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی
موضوع	قالی و قالی‌بافی -- اصطلاح‌ها و تعبیرها
موضوع	قالی و قالی‌بافی -- ایران
موضوع	فارسی -- واژه‌نامه‌ها
رده بندی دیویی	۷۴۶/۷۹۵۵۰۳ :
رده بندی کنگره	۱۳۹۰ ۹د۳ الف/ NK۲۸۰۹ :
سرشناسه	دانشگر، احمد، ۱۳۱۲ -
شناسه افروده	فرشچیان، محمود، ۱۳۰۸ -
شناسه افروده	رسام عرب‌زاده، ابوالفتح، ۱۳۹۳ - ۱۳۷۵.
شناسه افروده	مهدی‌تی، اکبر
وضعیت فهرست نویسی	فیها :

ناشر: انتشارات یادواره اسدی

- انتشارات برگ زرین - انتشارات منادی
- انتشارات ثامن الائمه - انتشارات زهره

فرهنگ جامع فرش یادواره (دانشنامه ایران)

مؤلف: احمد دانشگر

صفحه آرایی: یادواره

طراح تصاویر: اکبر مهدی ئی

طراحی جلد: نگارین پرتو

حروفچینی: موسسه یادواره

چاپ: سازمان چاپ گلشهر

لیتوگرافی: نگارین پرتو

نوبت چاپ: دوم ۱۳۹۰

با کاغذ گلاسه ۵۰۰ دوره جلد اول و دوم

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۱۵-۲۱-۷

جلد دوم

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

تلفن: ۷۶۲۷۷۶۶ - ۷۶۲۷۷۲۱۳

همراه: ۰۹۱۲-۴۸۵۶۵۷۵

عنوان : مرد جوان

رجسمار : ۶۵ ج

نوع مواد اولیه : چله ابریشم - خامه کرک - پود نخ

شرح رنگ : رنگ زمینه : نقره ای ابریشم

رنگ حاشیه: بژ

تعداد خفت در طول: ۱۰۲۰ خفت

نوع گره : خفت فارسی باف (نامتقارن)

نوع طرح و نقش : مینیاتور اصفهان

تعداد رنگ : ۲۵ رنگ

اندازه طول فرش : ۱۵۰ سانتیمتر

طراحی و رنگ آمیزی و نظارت بافت: ایران - اصفهان - اکبر مهدی نی

عنوان : تحفه

رجشمار : ۶۵ رج

نوع مواد اولیه : چله ابریشم - خامه کرک - پود نخ

شرح رنگ : رنگ زمینه : کرم رنگ حاشیه : لاکه رناسی

تعداد خفت در طول : ۴۰۲۰ خفت

طراحی و رنگ آمیزی و نظارت بافت : ایران - اصفهان - اکبر مهدی نی

نوع گره : خفت فارسی باف (نامتقارن)

نوع طرح و نقش : لچک و ترنج

تعداد رنگ : ۲۵ رنگ

اندازه طول فرش : ۴۰۰ سانتیمتر

نوع گره : خفت فارسی باف (نامتقارن)

نوع طرح و نقش : کتیبه

تعداد رنگ : ۳۰ رنگ

اندازه طول فرش : ۱۵۰ سانتیمتر

عنوان : کازاک

رجشمار : ۶۵ رج

نوع مواد اولیه : چله ابریشم - خامه کرک - بود نخ

شرح رنگ : رنگ زمینه : کرم رنگ حاشیه : کرم

تعداد خفت در طول : ۱۵۲۰ خفت

طراحی و رنگ آمیزی و نظارت بافت : ایران - اصفهان - اکبر مهدی نی

عنوان : بندی

رجشمار : ۶۵ رج

نوع مواد اولیه : چله ابریشم - خامه کرک - بود نخ

شرح رنگ : رنگ زمینه : پیازی سیر رنگ حاشیه: پیازی سیر

تعداد خفت در طول: ۱۸۲۰ خفت

طراحی و رنگ آمیزی و نظارت بافت: ایران - اصفهان - اکبر مهدی نی

نوع گره : خفت فارسی باف (نامتقارن)

نوع طرح و نقش : لچک و تریج کف ساده

تعداد رنگ : ۱ ارتگ

اندازه طول فرش : ۱۸۰ سانتیمتر

کرمان کف ساده

**THE
UNABRIDGED
YADVAREH PERSIAN GARPET**

**PERSIAN- ENGLISH
OF
DICTIONARY
COMPILED BY:
AHMAD DANESHGAR
YADVAREH PRESS**

فرهنگ جامع فرس یادواره (دانشنامه ایران)

جلد دوم

فارسی-انگلیسی

نویسنده: احمد دانشگر

به همراه آورده‌هایی از

استاد

محمود فرخ‌چیان

استاد

رسام عرب زاده (ابوالفتح لطیفی)

هنرمند طرح و نقاش: اکبر مهدی‌نی

وحدت نقش و رنگ

Vahdat-e naghsh va rang

هم‌آهنگی و سازش نقش و رنگ فرش که از عوامل مهم زیبایی و چشم‌گیری فرش است.

نقشی خوب و زیبا هنگامی جلوه‌گری می‌کند که با رنگهای متناسب شکل گرفته باشد و نیز یک رنگ آمیزی پسندیده در یک نقش زیبا و با تناسب خود را بهتر و زیباتر جلوه می‌دهد.

ورگن

Vargan

یا «خامه» → اصطلاحی است رایج در باختران.

Dast baaf⁽¹⁾

دست باف

آنچه وسیله دست یا به کمک وسایل اولیه مانند دوک، چرخ ریسندگی و دار قالی بافته شود. بافته‌های دستی بطور کلی بر دو گونه‌اند:

- الف - دستبافهای دارای پرز و خواب مانند انواع قالی.
- ب - دستبافهای بدون پرز و خواب که از درگیری تار و پود فراهم می‌شوند مانند گلیم، پلاس، انواع پارچه.

دست ریس

Dast ris⁽²⁾

نخ ریسیده شده وسیله دوک که آماده رنگرزی و بافت شده باشد.

ورنی

Verni

گلیمی است فرش نما که همچون سایر گلیم‌ها به صورت ذهنی و بدون نقشه از پیش فراهم شده و سیله زنان و دختران عشایر مناطق ارسباران و مغان در استان آذربایجان شرقی و ایل شاهسون بافته می‌شود.

تار و پود این فرش مانند قالی به ترتیب از نخ پنبه‌ای و پشمی فراهم می‌گردد و پشم از گوسفندان محلی و به صورت دستی ریسیده و تابیده می‌شود.

این گلیم که بعضاً بر روی آن سوزن‌دوزی هم می‌کنند به نام «سوماک» نیز معروف است.

نوشته‌اند: ورنی طی یک قرن گذشته از جمهوری آذربایجان به نواحی ارسباران و ایلات و عشایر آن نواحی و مغان آمده و در حال حاضر ایران تنها صادرکننده این دستباف است.

ورنی بر روی دار افقی (خوابیده) بافته می‌شود که در داخل چادر یا خانه‌های عشایر مستقر می‌گردد.

دست فرش

Dast farsh

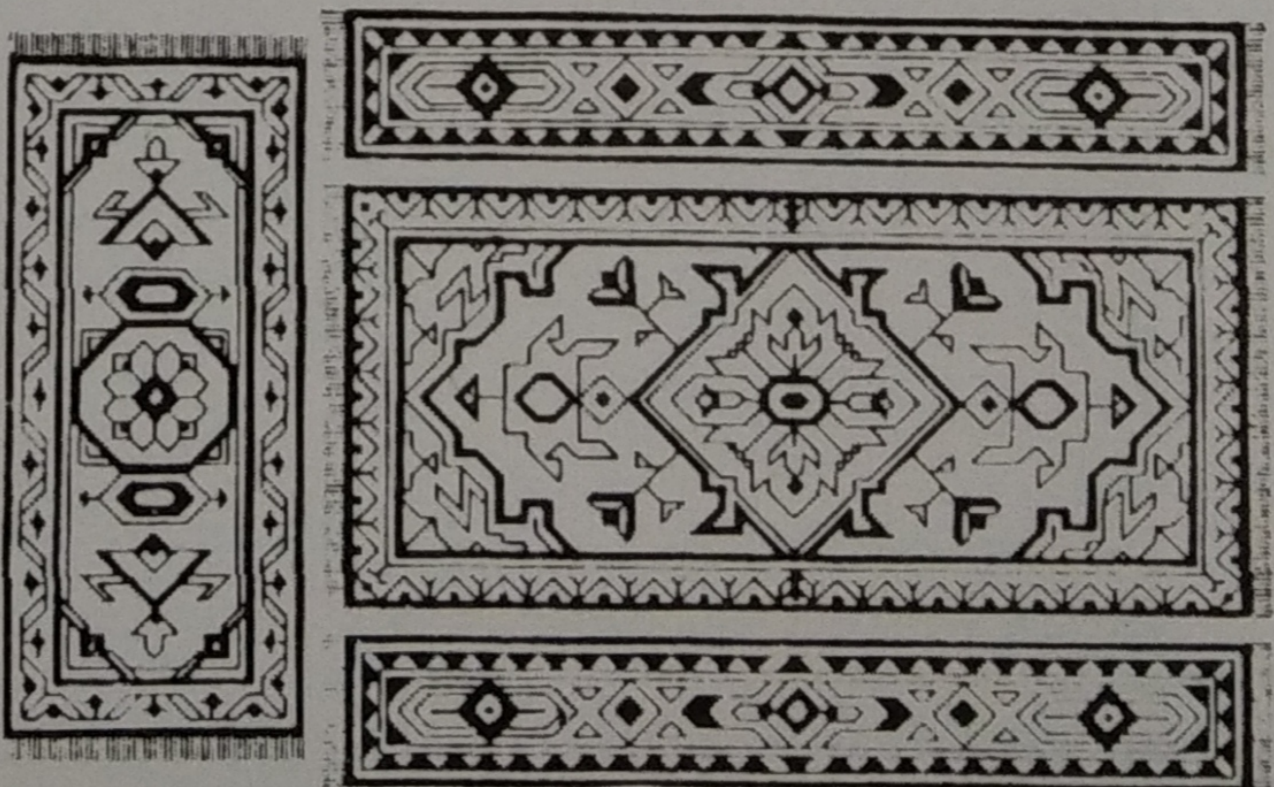
تعداد پنج قطعه قالی بشرح زیر است که در گذشته یکجا و بصورت «دست» فرش مورد استفاده قرار می گرفت.

الف - «میان فرش» که قطعه میانی دست فرش است و طول و عرض آن متغیر می باشد.

ب - کناره که تعداد ۲ عدد بوده و در طرفین میان فرش قرار می گیرد.

پ - «سرانداز» یا کَلگی که در بالای میان فرش و کناره‌های افتد

ت - زیرانداز که در پائین اطاق و زیر میان فرش انداخته می شود.

کرمان کف ساده

طرح قاب قابی

ترنج طرح گنبد مسجد شیخ لطف الله

